

Alsósokra hangolva – Médiatudatosságot fejlesztő feladatok

3-4. évfolyamos diákoknak

Bevezető

A feladatok harmadik-negyedik évfolyamos gyerekeknek készültek. Céljuk, hogy akár egy-egy feladat kapcsán is lehessen médiaértéssel, médiatudatossággal foglalkozni a tanórákon.

A feladatok leírásában szerepel a feladat célja, a feladat által érintett fogalmak felsorolása. Megtalálható továbbá, hogy milyen műveltségi területhez, tantárgyhoz kapcsolható, és hogy milyen képességeket fejleszt. Jeleztük, ha a feladat megoldásához előzetes tudás szükséges.

Szeretnénk ezekkel a feladatokkal lehetőséget kínálni arra, hogy matematika, etika, vizuális kultúra, környezetismeret vagy technika és tervezés órán is lehessen médiahasználatról beszélgetni a gyerekekkel vagy röviden megvizsgálni fontos médiajelenségeket. A feladatok általában több tantárgy anyagát ötvözik, a feladat leírásában jeleztük, hogy melyek ezek a tantárgyak. A kiegészítő feladatokban ötleteket adunk arra, hogyan lehetne az adott tevékenységet egy másik tantárgy óráján felhasználni. Legtöbbször komplex műveletekről van szó, például számolás, mérés és alaprajz értelmezése szükséges a megoldáshoz, tehát egyszerre több tantárgy tudásanyagát mozgatóják meg.

A feladatokkal a mindennapi élethez szükséges gyakorlatias gondolkodást is szeretnénk fejleszteni, ezért általában ilyen részük is van, például: ha internetkábel vesziünk a másik szobában található számítógéphez, akkor olyan hosszú vezetékkel kell venni, amely a fal átfúrása nélkül is elér a megfelelő helyre.

A fogalmak és témák a 2020-as NAT kerettanterveihez igazodnak.

A feladatok szabadon változtathatók, átalakíthatók, új kérdésekkel bővíthetők vagy rövidíthetők, más megközelítéssel, újragondolással egyéb tantárgyak óráin is használhatók.

Minden feladat után megtalálható a megoldása. A médiaértési, médiahasználati tanuláshoz magyarázatot is adunk, illetve ajánlunk olyan forrásokat, amelyekből tájékozódni lehet.

Ha lehetséges, a feladatot IKT-eszközökön való felhasználásra alkalmas formátumban is elérhetővé tesszük. A legtöbb feladatnak éppen ezért van ppt-s változata, mert ezek nem igénylik semmilyen szoftver, applikáció telepítését, a PowerPoint segítségével használhatók.

Képes furcsaságok

A feladat célja:	<i>Megismertetni a tanulókkal a képpel mesélés lehetőségét, és ezzel együtt a képek szerkesztésével való befolyásolást, gondolatébresztést.</i>
Kulcsfogalmak:	<i>befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, kompozíció</i>
Érintett műveltségi területek:	<i>vizuális kultúra, magyar nyelv és irodalom</i>
A feladat által fejlesztett képességek:	<i>képek értelmezési képességének fejlesztése, fogalmazási képességek használata</i>
Médiaértési tanulság:	<i>a képek értelmezésének nehézségei, a félreértelmezés okai</i>
Médiaértési fogalmak:	<i>kompozíció, befolyásolás, digitális lábnyom</i>
Munkaforma:	<i>A feladat megoldható csoportban, párban és egyénileg is, frontális irányítás mellett.</i>
Előzetes tudás:	<i>megfigyelési képesség, közösségi média alapjainak ismerete</i>
Szükséges eszközök:	<i>a papíralapú változat kinyomtatásához nyomtató, feladatlap, toll, színes ceruza</i>

Képes furcsaságok

1. Az alábbi képekkel kapcsolatban írd 2-3 mondatot arról, mi jut eszedbe a látottakról! Mit mesélnek? Használd fel az első sorba beírt szavakat is!

a) kötél, üstökös, baleset

.....

.....

.....

.....

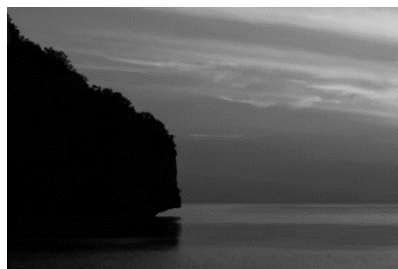
b) éhes, füst, szomorú

.....

.....

.....

.....

c) veszély, naplemente, segítség

.....

.....

.....

.....

d) vihar, sziget, látvány

.....

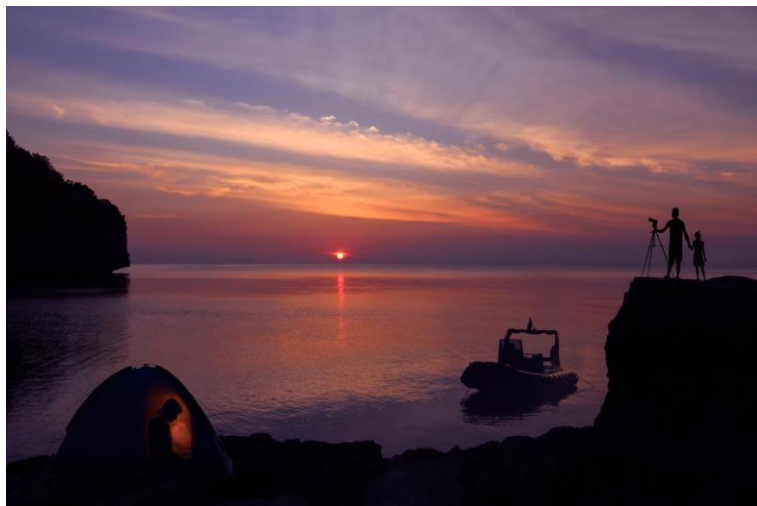
.....

.....

.....

2. Mennyiben változik a történet, ha a teljes képet egyben látod?

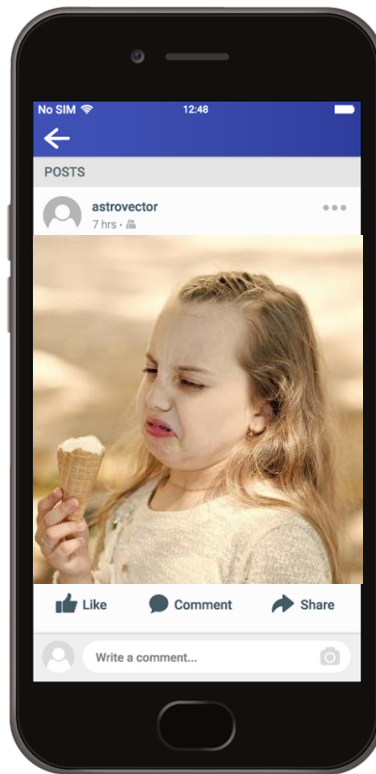
a) Hol fordulhat elő, hogy egy egész történetből csak egy-egy képet, képrészletet látunk?

b) Miért jó, hogy egy képet meg tudunk nézni egy teljes történetből?

c) Mi a veszélye annak, amikor a valóságnak csak egy kis részét látjuk?

d) Hogyan befolyásolta, mennyire térítette el a képről alkotott véleményedet a néhány megadott szó, amit a képekhez kaptál?

3. Anya a nyaraláson készült képek közül többet is feltölt a közösségi oldalára. Többek közt egy képet a gyerekről, miközben fagyit eszik.

a) Jó ötlet-e ezt a képet feltenni a világhálóra?

b) Mi lehet ebből a probléma, és mi lehet erre a megoldás?

c) Mit szólnál, ha ezt a képet idegenek látnák rólad?

4. A család egy prospektus alapján döntött úgy, hogy ezt a szigetet választja a nyaralás helyszínéül.

1. kép

2. kép

3. kép

4. kép

a) Melyik képek szerepelhettek a kiadványban? Miért?

b) Mely képek nem alkalmasak arra, hogy reklámozzunk velük egy tengerpartot? Miért?

5. Hogyan lehetne a most nem megfelelő képeket alkalmassá tenni arra, hogy jó hírért keltsék a nyaralóhelynek?

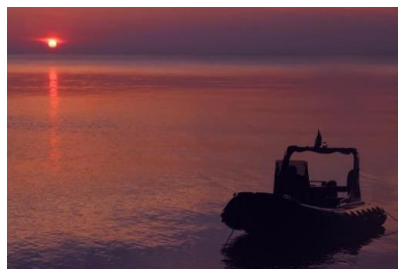

Képes furcsaságok (lehetséges megoldások)

1. Az alábbi képekkel kapcsolatban írd 2-3 mondatot arról, mi jut eszedbe a látottakról! Mit mesélnek? Használd fel az első sorba beírt szavakat is!

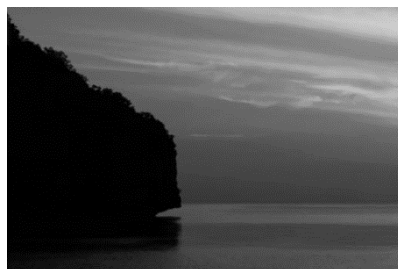
a) kötél, üstökös, baleset

Egy üstökös csapódik/csapódott be a vízbe. Ennek következtében a kötél – amely a csónakot biztosította –, elszakadt, így az elszabadult és sodródik a vízen. Így akár balesetet is okozhat a későbbiekben.

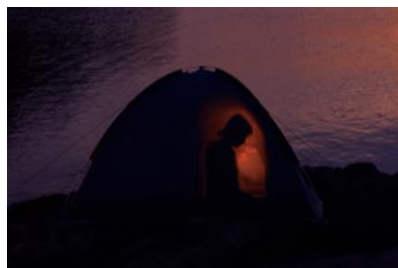
b) éhes, füst, szomorú

A képen egy nagy állatot, talán bálnát látunk, ami szomorúan nézi az eget. Nagy füstöt látni, amelyről nem tudni, honnan jön. A bálna lehet, hogy éhes, és ezért is szomorú a sötétben. (Itt a szomorúságot a fekete-fehér kép is erősíti.)

c) veszély, naplemente, segítség

A sátorba csak a naplemente fénye világít be. A kevés fény miatt a sátorban csak annyi látszik, hogy valaki veszélyben lehet ott egyedül. Elképzelhető, hogy segítségre szorul, vagy épp próbál segítséget kérni.

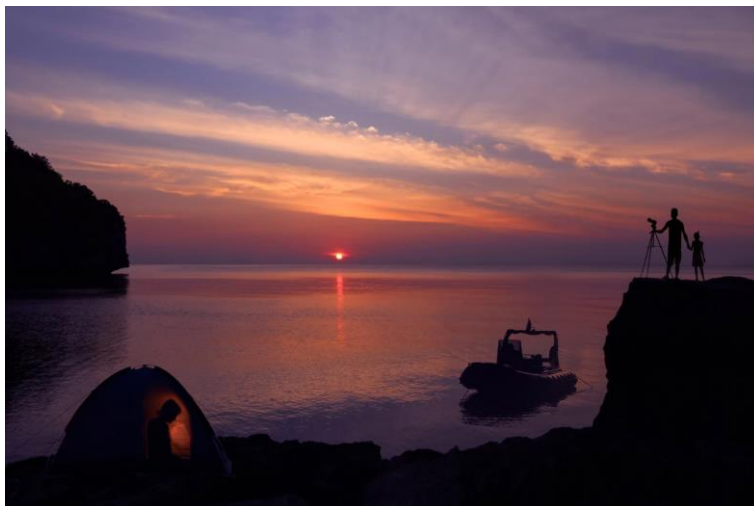

d) vihar, sziget, látvány

Ketten figyelik a kialakult vihart egy szigetről. Egy fényképezőgép vagy egy távcső van náluk, amivel jobban meg tudják figyelni vagy meg tudják örökíteni a nem mindennapi látványt.

2. Mennyiben változik a történet, ha a teljes képet egyben látod?

Családi nyaralást látunk a képen (feltételezhetően). Az apa és a kislány elmentek fényképezni a naplementét, miközben az anya a sátorban maradt. Vagy a vacsorát vagy az alvóhelyet készíti elő. A család feltehetően a képen látható motorcsónakkal érkezett erre a helyre, melyről nem derül ki, hogy egy sziget vagy csak egy tengerparti hely. Megtudjuk, hogy a csónakot ki tehette oda, hogy kik, mit csinálnak az adott helyszínen. A négy részlet egyben sokkal beszédesebb.

- a) Hol fordulhat elő, hogy egy egész történetből csak egy-egy képet, képrészletet látunk?

Újságcikkben, internetes portál hírében, bármely közösségi oldalon.

- b) Miért jó, hogy egy képet látunk egy teljes történetből?

Segít a történet megértésében, megmutatja a helyszínt, a szereplőt, a környezetet. Láttuk, hogy egy-egy képről mindenkinek más és más dolog juthat eszébe. Ez fordítva is igaz, egy-egy történetről más-más képet képzelünk el, így egységesebbé lehet tenni egy történetet.

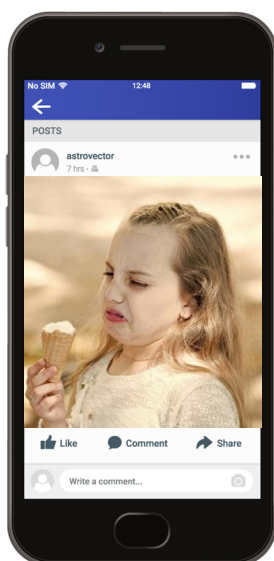
- c) Mi a hátránya annak, hogy a valóságnak csak egy kis részét látjuk?

Nem tudjuk megismerni a teljes történetet, csak azt a részét látjuk, amit a készítő meg akar mutatni.

A TV-ben sem látjuk a teljes történetet, csupán utólag mesélik el néhány képpel a bemutatni kívánt eseményt. A TikTok/Instagram/Snapchat világa ugyanez, csak azt mutatja meg a feltöltő, amit láttatni akar. Hamis képet kaphatunk egy-egy történetről.

- d) Hogyan befolyásolta, mennyire térítette el a képről alkotott véleményedet az a néhány megadott szó, amit a képekhez kaptál?

3. Anya a nyaraláson készült képek közül többet is feltölt a közösségi oldalára. Többek közt egy képet a gyerekről, miközben fagyit eszik.

- a) Jó ötlet-e ezt a képet feltenni a világhálóra?

Ez a szokásos kérdést veti fel: cuki vagy ciki ez a kép. A válasz az anya és a gyerek szemszögéből erősen eltérő lehet. A fotó inkább kellemetlen képet fest a gyerekről, ami neki ciki lehet a későbbiekben.

- b) Mi lehet ebből a probléma, és mi lehet erre a megoldás?

Iskolatársak körében, ha elterjed egy ilyen típusú kép, az „támadási felület” a képen lévő gyermeknek, így az iskolában sok zrikálást kaphat miatta, ami kellemetlenül érintheti. Érdeemes lenne ilyenkor a gyermeket is megkérdezni, hogy hozzájárul-e ahhoz, hogy a képét kitegye így a szülő.

A másik megoldás, a posztnál beállítani, hogy csak az ismerősök lássák, így kisebb az esélye, hogy ellenőrizetlenül szétterjed a világhálón.

Minden internetre kerülő kép bekerül az úgynevezett digitális lábnyomunkba, amely onnan szinte kitörölhetetlen és bármikor elővehető rólunk.

Hatványozottan hátrányos lehet, ha nem egy családi nyaralásról van szó, hanem akár egy baráti összejövetelel készült előnytelen képről. Ez a későbbi munkakeresés alkalmával akár kellemetlen meglepetést, negatív hatást is kiválthat.

- c) Mit szólnál, ha ezt a képet idegenek látnák rólad?

4. A család egy prospektus alapján döntött úgy, hogy ezt a szigetet választja a nyaralás helyszínéül.

1. kép

2. kép

3. kép

4. kép

a) Melyik képek szerepelhettek a kiadványban? Miért?

Prospektusba a 2-es és a 3-as kép való, hiszen ott egy idilli képet látunk a partról. A pozitív oldalt mutatja a fotó, azt nem, hogy zsúfolt-e a part, szemetes-e a környék, vagy van-e bármi negatívan befolyásoló tényező.

b) Mely képek nem alkalmasak arra, hogy reklámozzunk vele egy tengerpartot? Miért?

Az 1-es és a 4-es nem alkalmas ilyen célra. Ott inkább a szemét a hangsúlyos, így nem javasolt ezzel reklámozni egy tengerpartot.

5. Hogyan lehetne a most nem megfelelő képeket alkalmassá tenni arra, hogy jó hírért keltsék a nyaralóhelynek?

Úgy kell a képkivágást megváltoztatni, hogy csak az a rész maradjon a prospektusban, amit láttatni/mutatni szeretnénk. Itt azonban felmerül az etikusság kérdése, hiszen így nem a teljes igazságot mutatjuk, ezzel pedig befolyásoljuk a közönségünk döntését.

Képpel mesélés és manipulálás a nagyvilágban: [People Are Posting Examples Of How Media Can Manipulate The Truth \(12 Pics\)](#), utolsó letöltés: 2021-07-3